

ศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่*

Potential Community and Community Members around Chaiyaphum Rajabhat University to Develop a Livable City

ณัฐดนัย แก้วโพนงาม

Nutdanai Kaewponngam

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Chaiyaphum Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kokocu.nut@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่ 2) ศึกษาสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและหาแนวทางในการแก้ไข ทำการวิจัยในพื้นที่ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยในตำบลนาฝาย ตำบลนาเลี้ยว ตำบลห้วยต้อน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 395 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มในตอนแรก หลังจากนั้นใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติค่าร้อยละ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุมชนทั้ง 3 ตำบล มีศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่ ได้แก่ ตำบลนาเลี้ยว การคมนาคมสะดวก เป็นพื้นที่เชื่อมต่อ มีเส้นทางขนส่งสินค้าเกษตรและสินค้าชุมชนรวดเร็ว มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ได้แก่ น้ำตกตาดฟ้า เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีสินค้าผ้าไหมที่มีชื่อเสียง ตำบลห้วยต้อน การคมนาคมสะดวก ผู้นำเข้มแข็ง มีอาหารป่าจำนวนมาก เช่น เห็ดป่า ผักหวาน และมีแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกผาเอียง และตำบลนาฝาย มีหอพักนักศึกษาจำนวนมากมีความเป็นชุมชนเมือง มีแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกตาดโตน ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยว

*ได้รับบทความ: 14 พฤษภาคม 2564; แก้ไขบทความ: 24 กันยายน 2564; ตอรับตีพิมพ์: 25 กันยายน 2564

Received: May 14, 2021; Revised: September 24, 2021; Accepted: September 25, 2021

ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดชัยภูมิ

2. สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ ปัญหาภัยแล้ง ขาดทุนทรัพย์ในการลงทุนประกอบอาชีพเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง แนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ ผู้นำและรัฐบาลควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง เช่น การจัดหาบ่อน้ำหรือขุดลอกหนองน้ำไว้กักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้ง สนับสนุนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ เช่น การปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ รณรงค์การสวมหมวกนิรภัย การขับขี่ตามกฎหมายจราจร รณรงค์เมาไม่ขับ และขับขี่ด้วยความไม่ประมาท

คำสำคัญ: ศักยภาพชุมชน; สมาชิกชุมชน; เมืองน่าอยู่

Abstract

This research aims to: 1) to study the potential of communities and surrounding community members, Chaiyaphum Rajabhat University in the development of the surrounding cities, Chaiyaphum Rajabhat University, 2) to study the condition of problems arising in the communities surrounding Chaiyaphum Rajabhat University and find solutions. At present, the community surrounding Chaiyaphum Rajabhat University has rapidly expanded from an agricultural society to an urban society, which has caused many problems. In this research, research was conducted in communities surrounding University in Na Fai Sub-district, Na Siew Sub-district and Huai Ton Sub-district. Mueang Chaiyaphum District Chaiyaphum Province. The tool for collecting data was a questionnaire, which was a mixed research of 395 people using clustered sampling initially. After that, random sampling was used. Data analysis uses percentage statistical analysis was analyzed and synthesized by interpreting from the content of the interview.

The results of the research were as follows:

1. Communities in all 3 sub-districts have community potential and community members contributing to the development of the city surrounding Chaiyaphum Rajabhat University to be livable. Na Siew Sub-district, convenient transportation is a connection area. There is a fast route to transport agricultural and community products. There are famous tourist attractions such as Tad Fa Waterfall, an eco-tourism village and famous silk products. Huai Ton Sub-district, convenient transportation, strong leader. There are many forest foods such as wild mushrooms, sweet vegetables and there are places to

visit Pha lang Waterfall. And Na Fai Sub-district there are many student dormitories that are urban. There is a tourist attraction Tad Ton Waterfall. Which is a famous tourist attraction of Chaiyaphum Province.

2. Conditions of problems that arise in the community, such as drought problems, loss of assets in investment in occupation, frequent accidents. The solutions include: Leaders and governments should seriously address drought problems, such as drilling wells or dredging swamps to store water for use in the dry season. Support sources of funding for careers such as lending at low interest rates and a helmet wearing campaign driving by traffic rules. Don't drink and drive campaign and drive recklessly.

Keywords: Community potential; Community members; Livable city

1. บทนำ

ชุมชนนี้ว่ามีความสำคัญ เนื่องจากชุมชนเป็นแหล่งรวมของสมาชิกในชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นของความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ซึ่งเป็นสมาชิกในชุมชน หน่วยย่อยสุดของชุมชนก็คือครอบครัว ในปัจจุบันเป็นครอบครัวขนาดเล็กลงไม่ใช่ครอบครัวขนาดใหญ่ที่อยู่อาศัยกันเป็นจำนวนมากดังเช่นในอดีต เนื่องจากภาวะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ครอบครัวในปัจจุบันเป็นครอบครัวขนาดเล็กที่มีเพียงพ่อแม่และลูกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแตกต่างกับครอบครัวในอดีตที่มีปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลูก ป้า น้า อา ลูก หลาน อยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่หรือครอบครัวขยาย การที่เราดึงเอาศักยภาพชุมชนซึ่งเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วภายในชุมชนมาพัฒนาต่อยอดและใช้ให้เกิดประโยชน์ (เสรี พงศ์พิศ, 2548) ไม่เพียงแต่เป็นการส่งเสริมการสร้างรายได้ พัฒนาอาชีพ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมประเพณี แต่ยังเป็นการเผยแพร่ศักยภาพชุมชนที่มีอยู่แล้วนี้ให้คนทั่วไปได้รับรู้

ชื่นชมและจรรโลงใจให้เห็นถึงความสำคัญยิ่งขึ้นของศักยภาพในชุมชนหลายๆ ชุมชน มีการไปศึกษาดูงานชุมชนอื่น เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาชุมชนตนเองเป็นการกระตุ้นให้คนในชุมชนมาสนใจและใส่ใจสิ่งที่ชุมชนตนเองมีอยู่แล้วยกตัวอย่างเช่นในหลายพื้นที่ประเพณีสงกรานต์จะเป็นช่วงเวลาที่สำคัญในการรวมเครือญาติ โดยเฉพาะคนที่ไปทำงานต่างจังหวัดให้กลับมารวมตัวกัน พบปะสังสรรค์กัน มีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ มีการสรงน้ำพระ พระพุทธรูปหรือแม้กระทั่งการสรงน้ำอัฐิบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญู กตเวทิตะถึงบุพการีที่ได้อบรมสั่งสอนเลี้ยงดูมาที่สำคัญยังเป็นวันครอบครัวที่ทำให้สมาชิกในครอบครัวทุกคนได้อยู่พร้อมหน้ากันทำให้ครอบครัวเกิดความสุขความอบอุ่นใจได้พบปะกัน (ณัฐนัย แก้วโพนงาม, 2557)

ปัจจุบันหลายชุมชน มีการพัฒนาเมืองมากขึ้นส่งผลให้หลายชุมชนเปลี่ยนจากชุมชน

เกษตรกรรมแบบดั้งเดิม กลายเป็นชุมชนเมืองที่มีการพัฒนามากขึ้น ผู้คนให้ความสำคัญกับวัตถุนิยม (ดุซนีกี ทายตะคุ และชัยชนะ แสงสว่าง, 2543) โดยมองคุณค่าของเงินเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าในชีวิต ทุกคนจึงต้องดิ้นรนทำงานหาเงินเพื่อที่จะได้เงินเป็นจำนวนมากมาใช้จ่ายและซื้อวัตถุนิยมที่ตนเองอยากได้ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตและเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความร่ำรวยและการมีฐานะในสังคมตามสภาพของสังคมเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป (Charles, 2008) เมื่อมีการพัฒนาเมืองมากขึ้นปัญหาต่างๆ ก็ตามมาเช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาหมอกควันเป็นพิษ นอกจากนี้ยังมีปัญหาสังคมมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆ่าชิงทรัพย์ ปล้นฆ่า ปล้นทรัพย์ ช่มชู้ ท้องในวัยเรียน ทะเลาะวิวาท ดิตยาเสพติด ค้ายาเสพติด ปัญหาหย่าร้าง ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวขาดความอบอุ่น หนี้สินกระบับ (วิชุดา ชูศรีवास, 2559) และอีกมากมายที่เป็นปัญหาสังคมในปัจจุบันที่เป็นผลมาจากการพัฒนาเมือง การที่เราจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นภายในชุมชน รวมถึงปัญหาสังคม หรือแม้กระทั่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาชุมชน การร่วมประชุม รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนเป็นสิ่งสำคัญที่คนในชุมชนจะต้องปฏิบัติ เพื่อที่จะได้รับรู้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนร่วมกัน (ณัฐดนัย แก้วโพนงาม, 2560)

ปัจจุบันชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตำบลนาฝาย ตำบลนาเสียวและตำบลห้วยต้อน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ

มีการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็วจากสังคมเกษตรกรรมชนบทไปสู่สังคมเมืองเนื่องจากเป็นแหล่งที่ตั้งของสถานศึกษาคือ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีการอพยพของประชากรต่างถิ่นมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีความเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น จากแต่เดิมที่เป็นเพียงสังคมชนบททำการเกษตร การขยายตัวของชุมชนเป็นชุมชนเมืองเป็นไปอย่างรวดเร็วแต่ขาดการวางแผน การพัฒนาชุมชนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เนื่องจากไม่มีหน่วยงานให้ความสนใจและใส่ใจในปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะเป็นการวางแผนเมือง ปัญหาขยะล้นเมือง ปัญหาถนนชำรุด ไม่มีท่อระบายน้ำเสีย ปัญหากระแสไฟฟ้าดับบ่อย และอีกหลายปัญหาที่ขาดการแก้ไขและนับวันปัญหาจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านยาเสพติด อาชญากรรมในชุมชนโดยรอบด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐดนัย แก้วโพนงาม (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางสังคมที่มีผลต่อการทุจริตคอร์รัปชันในจังหวัดชัยภูมิ ถ้าหากมีการวางแผนการพัฒนาเมืองและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจังจะสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะการนำเอาศักยภาพของชุมชน และสมาชิกชุมชนที่มีอยู่แล้วที่เป็นจุดแข็ง และโอกาสมาใช้ในการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนา การวางแผนของสมาชิก ภายในชุมชนที่กระทำการร่วมกันก็จะทำให้ชุมชนน่าอยู่อาศัย

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหาที่ประสบด้วยตนเองเหล่านี้จึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องนี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและหาแนวทางในการแก้ไข

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยแบบเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย ศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนในการพัฒนาเมืองให้น่าอยู่ และสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน (สุจิตรา บุณยรัตพันธุ์, 2552)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่ ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ตอนที่ 3

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและแนวทางในการแก้ไข ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะของเมืองน่าอยู่ เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น ซึ่งเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ค่าร้อยละ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ระดับการศึกษา ที่พักอาศัย ส่วนเนื้อหาในการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรของตำบลนาฝาย ตำบลนาเสียว และตำบลห้วยต้อน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 395 คน โดยจากประชากรทั้งหมด 30,224 คน (สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยภูมิ, 2559) ใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2551) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน และการสุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มในตอนแรกจากประชากรในตำบลนาฝาย ตำบลนาเสียว และตำบลห้วยต้อน อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เฉลี่ยตำบลนาฝาย จำนวน 134 คน ตำบลนาเสียว จำนวน 129 คน และตำบลห้วยต้อน จำนวน 132 คน หลังจากนั้นใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญคือ เข้าไปในชุมชนเมื่อเจอใครก็ถามเลยไม่ได้มีการนัดหมายล่วงหน้ามาก่อน เมื่อได้ครบตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการก็พอ (พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ, 2550)

4. สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 เพศชาย จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 อายุ 20-40 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 14.7 อายุ 41-60 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 50.1 อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 รับจ้าง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 รับราชการ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 เกษตรกร/ทำไร่/ทำนา/ทำสวน จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 63.5 พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 อื่นๆ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 ส่วนรายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 62 5,000-10,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 10,001-15,000 บาท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 15,001-20,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ระดับการศึกษา จำแนกเป็นระดับประถมศึกษา จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 71.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 ระดับปริญญาตรี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ส่วนที่พักอาศัย จำแนกเป็นบ้านพักตนเอง จำนวน 382 คน คิดเป็นร้อยละ 96.7 บ้านญาติ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 และอื่นๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0 ตามลำดับ

2. ศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชน โดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่สรุปได้ดังนี้ 1) ตำบลนาเสียว อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การคมนาคมสะดวกมีพื้นที่เชื่อมต่อท้องถิ่นหลายแห่ง ซึ่งมีเส้นทางที่สามารถพัฒนาเพื่อการขนส่งสินค้าเกษตรและสินค้าชุมชนรวดเร็ว มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น น้ำตกตาดฟ้า หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ มีสินค้าผ้าไหมที่มีชื่อเสียง มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานาน เป็นตำบลที่อยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติตาไผ่และผู้นำมีความสามารถและมีประสบการณ์ 2) ตำบลห้วยต้อน อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การคมนาคมมีความสะดวก มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีอาหารป่าจำนวนมาก เช่น เห็ดป่า ผักหวาน มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานาน พื้นที่ตำบลอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติ ภูแล่นคา และอยู่ใกล้มหาวิทยาลัย และ 3) ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การคมนาคมสะดวก เป็นเส้นทางผ่านมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจและเป็นแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดชัยภูมิที่มีชื่อเสียง มีหอพักนักศึกษาจำนวนมาก มีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมานาน พื้นที่ตำบลอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติตาไผ่และอยู่ใกล้มหาวิทยาลัยมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองเป็นย่านการค้าและมีตลาดนัดขนาดใหญ่

3. สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้แก่ 1) ปัญหากฎธรรมชาติ (ภัยแล้ง) 2) ขาดทุนทรัพย์ในการลงทุนด้านการประกอบอาชีพ 3) ขาดการส่งเสริม

ด้านเทคโนโลยี 4) วัยรุ่นหรือชาวบ้านบางส่วนติดยาเสพติดและเครื่องดื่มมีนเมา 5) ราคาผลผลิตตกต่ำ 6) ปัญหาหนี้ในระบบ 7) เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และแนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ 1) ผู้นำและรัฐบาลควรแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างจริงจัง เช่น การจัดเจาะบ่อน้ำหรือขุดลอกหนองน้ำเพื่อไว้กักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้ง 2) รัฐบาลควรสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ เช่น การปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ 3) ส่งเสริมและถ่ายทอดการใช้เทคโนโลยีในชุมชน เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตร 4) อธิบายและประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงโทษของยาเสพติดของมีนเมา และหากิจกรรม เช่น กีฬา ให้เยาวชนและชาวบ้านเล่น 5) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนมีการอบรมอาชีพเสริมให้ประชาชนและหาตลาดรองรับ 6) ส่งเสริมการออม และการทำบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือนรวมถึงหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับประชาชน โดยการสนับสนุนจากภาครัฐ 7) รมรณรงค์การสวมหมวกนิรภัย การขับขี่ตามกฎหมายจราจร รมรณรงค์เมาไม่ขับ และขับขี่ด้วยความไม่ประมาท

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ได้แก่ 1) ทรัพยากรธรรมชาติ 2) ทรัพยากรมนุษย์ 3) กลุ่มและองค์กรทางสังคม 4) ภาวะผู้นำ 5) องค์กรเครือข่าย

6) การติดต่อประสานงาน 7) กระบวนการเรียนรู้ 8) โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น 9) อีสานนิยมและท้องถิ่นนิยม 10) เศรษฐกิจดี 11) สังคมดี 12) สิ่งแวดล้อมดี 13) สุขภาพดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีศักยภาพในการพัฒนาโดยปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ องค์กรทางสังคม ซึ่งโดยทัศนะของผู้วิจัยมองว่า กลุ่มภาวะผู้นำ องค์กรเครือข่าย การติดต่อประสานงาน กระบวนการเรียนรู้ ต่างเป็นปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชน ซึ่งจากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในสมัยปัจจุบันมองว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยลดความสำคัญของการเพิ่มผลผลิตลงในขณะเดียวกันก็เพิ่มความสำคัญในด้านสวัสดิการของประชาชนให้มากขึ้น เน้นการพัฒนาแบบพึ่งตนเองซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในสมัยปัจจุบัน (ณัฐดนัย แก้วโพนงาม, 2557)

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ได้แก่ โครงสร้างอำนาจท้องถิ่นอีสานนิยม และท้องถิ่นนิยมโดยโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นมีผลโดยตรงต่อศักยภาพชุมชน เนื่องจากเครือข่ายอำนาจท้องถิ่นเป็นการเชื่อมโยงเครือข่ายอุปถัมภ์ในระดับจังหวัดและระดับชุมชนท้องถิ่น มีสายสัมพันธ์อันแนบแน่นกับข้าราชการในจังหวัด ขนชั้นนำตระกูลใหญ่จะเป็นผู้กุมอำนาจในการตัดสินใจทั้งหมด ซึ่งหากมองลึกลงในก็คือสมาชิกในชุมชนซึ่งก็เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วภายในชุมชนนั่นเองแน่นอนว่าเป็นสิ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อศักยภาพชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด

โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น (โอฬาร ถิ่นบางเตียว, 2554) ในขณะเดียวกันอีสานนิยมและท้องถิ่นนิยม ก็เป็นปัจจัยที่มีผลต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เนื่องจากอีสานนิยมและท้องถิ่นนิยมเป็นการสะท้อนตัวตนที่แท้จริงของคนในท้องถิ่นในชุมชนที่หล่อหลอมถ่ายทอดผ่านช่วงเวลาที่ยาวนาน จนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตัวตนของความเป็นคนอีสานและภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง (รัตนา โตสกุล, 2556) ในขณะเดียวกันก็อยากแสดงออกมาให้คนโดยทั่วไปได้รับรู้และร่วมแสดงความภาคภูมิใจด้วย ความเป็นอัตลักษณ์ของคนอีสานเป็นเสน่ห์สำคัญที่ดึงดูดให้คนทั่วไปมาสัมผัสรวมถึงท่องเที่ยวในภาคอีสานโดยเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการดึงเอาศักยภาพที่มีอยู่แล้วภายในชุมชนนำออกมาใช้ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดอีสานนิยมและท้องถิ่นนิยม โดยคนอีสานมองว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย โดยรวมที่มีทั้งวัฒนธรรมอีสานและวัฒนธรรมไทยซึ่งเป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรมทางสังคมของคนอีสานโดยการเลือกใช้วัฒนธรรมเฉพาะของคนอีสานเป็นแนวทางในการแสดงออกด้านพฤติกรรมเมื่ออยู่ในบริบทท้องถิ่น และเลือกใช้อุดมการณ์หรือแนวคิดทางสังคมวัฒนธรรมของกลุ่มชนชั้นนำ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทสังคมที่กว้างกว่าในระดับชาติ

ในทัศนะของผู้วิจัยมองว่าอีสานนิยมและท้องถิ่นนิยมมีผลเป็นอย่างมากต่อศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ เนื่องจากว่าหากคน

อีสานภาคภูมิใจในความเป็นคนอีสานก็จะเกิดความรักและหวงแหนในวัฒนธรรมของตนรวมถึงชุมชนท้องถิ่นของตนเอง แล้วจะดึงศักยภาพความเป็นคนอีสานนี้ออกมาถ่ายทอดเผยแพร่ให้คนทั่วไปได้รับรู้โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวหรือคนภูมิภาคอื่นๆ ที่ไม่ใช่คนอีสาน ซึ่งคนอีสานด้วยกันเองจะมองว่าเป็นความคั่นชินแต่หากเป็นคนภูมิภาคอื่นจะมองว่าเป็นเสน่ห์และสามารถดึงดูดผู้คนให้มาเยี่ยมเยือนและท่องเที่ยวในภาคอีสานได้และศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในการพัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้น่าอยู่

สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้แก่ 1) ปัญหารัษฎธรรมาติ (ภัยแล้ง) 2) ขาดทุนทรัพย์ในการลงทุนด้านการประกอบอาชีพ 3) ขาดการส่งเสริมด้านเทคโนโลยี 4) ไร่ร้างหรือชาวบ้านบางส่วนติดยาเสพติดและเครื่องดื่มมึนเมา 5) ราคาผลผลิตตกต่ำ 6) ปัญหาหนี้รอกะบบ 7) เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง และแนวทางในการแก้ไขปัญหา ได้แก่ 1) ผู้นำและรัฐบาลควรแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างจริงจัง เช่น การจุดเจาะบ่อน้ำหรือขุดลอกหนองน้ำเพื่อไว้กักเก็บน้ำใช้ในหน้าแล้ง 2) รัฐบาลควรสนับสนุนแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ เช่น การปล่อยกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ 3) ส่งเสริมและถ่ายทอดการใช้เทคโนโลยีในชุมชน เช่น การแปรรูปสินค้าเกษตร 4) อธิบายและประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงโทษของยาเสพติดและของมึนเมา และหากิจกรรมเช่น กีฬา ให้เยาวชนและชาวบ้านเล่น 5) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนในการประกอบ

อาชีพแก่ประชาชนมีการอบรมอาชีพเสริมต่างๆ ให้ประชาชนและหาตลาดรองรับ 6) ส่งเสริมการออม และการทำบัญชีรายรับรายจ่ายครัวเรือนรวมถึงหา แหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำให้กับประชาชน โดยการ สนับสนุนจากภาครัฐ 7) รณรงค์การสวมหมวก นิรภัย การขับขี่ตามกฎหมายจราจร รณรงค์เมาไม่ขับ และขับขี่ด้วยความไม่ประมาท โดยหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องควรร่วมแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลนายฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิและ องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยชุมชนทั้ง 3 ตำบล มีศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนที่เอื้อต่อการ พัฒนาเมืองโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ให้น่าอยู่ ดังนี้

1.1 อยากให้มีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางการการค้าและการเกษตร การอบรมอาชีพเสริม เพื่อแก้ปัญหาความยากจน ให้หมดไป

1.2 เชิญชวนให้ประชาชนออกกำลังกาย สัปดาห์ละ 3-4 วัน เพื่อสุขภาพที่ดีของคน ในชุมชน ทุกเพศทุกวัย มีสวนสาธารณะสำหรับ ออกกำลังกายและพักผ่อน มีศูนย์เลี้ยงเด็กเพิ่มขึ้น

1.3 มีการจัดกิจกรรมในชุมชนอยู่ เป็นประจำ ให้มีการจัดประชุมทุกๆ เดือนภายใน ชุมชนเพื่อความสะดวก มีหอกระจายข่าวในชุมชน เพิ่มขึ้น

1.4 อยากให้มีหน่วยงานออกมา ป้องกันปัญหาเสพติด

1.5 ดูแลต้นไม้ รักษาธรรมชาติ ให้อุดมสมบูรณ์ ให้มีการเข้มงวดห้ามไม่ให้เผาป่า ปรับปรุงน้ำตกให้มีทิวทัศน์ที่สวยงาม และมีเอกสาร สิทธิในที่ดินทำกิน

1.6 อยากให้แก้ไขปัญหาไฟฟ้าดับ บ่อยๆ ทั้งนี้หน่วยงานในจังหวัดชัยภูมิทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ควรช่วยกันแก้ไขปัญหาย่าง จริงจังและเป็นรูปธรรมเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดต่อ ชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

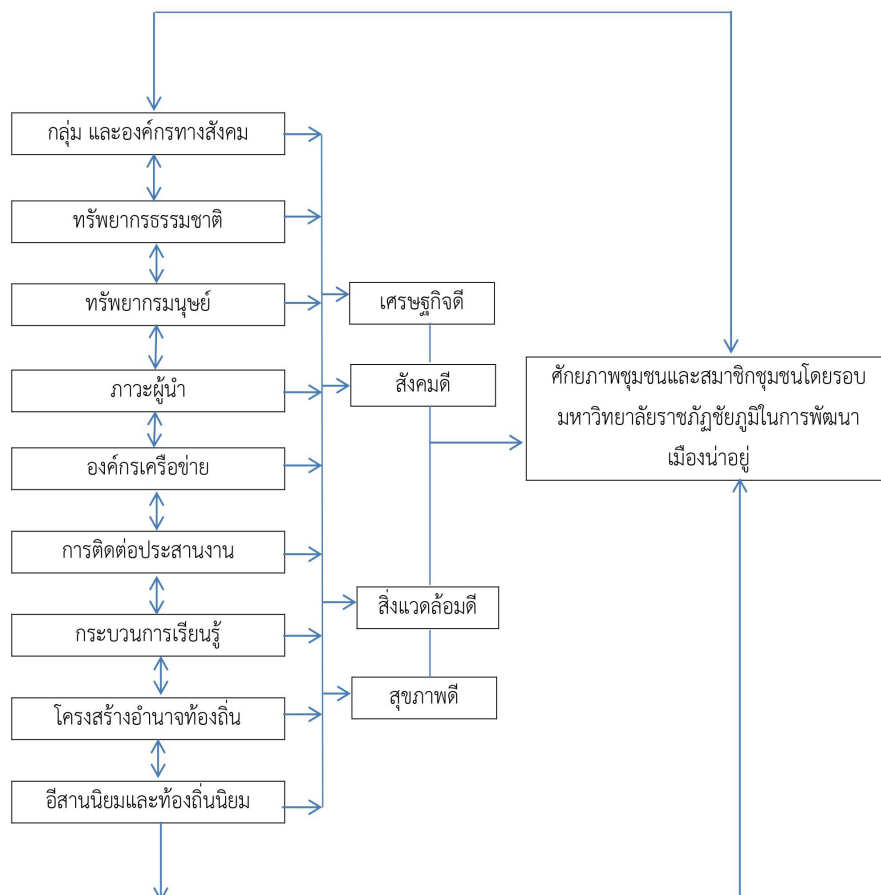
จากผลการวิจัยในพื้นที่เป้าหมาย ค่อนข้างจำกัด และกลุ่มเป้าหมายยังไม่มี ความหลากหลายในเชิงพื้นที่ ควรมีการขยายพื้นที่ในการ วิจัยให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดชัยภูมิ มีการเปรียบเทียบ ชุมชนในรายประเด็นเช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ เพื่อให้เห็นถึง ความแตกต่าง และควรมีการตั้งค่าเป้าหมายของ การวิจัยว่ามีค่าเป้าหมายอย่างไร เช่น ทำให้ เศรษฐกิจดีขึ้นกี่ % สังคมดีขึ้นในด้านใดบ้างถึงจะ ทำให้เป็นเมืองน่าอยู่ และควรมีการทำการเปรียบเทียบ เมืองน่าอยู่กับจังหวัดอื่นหรือพื้นที่อื่นๆ ของ ประเทศไทย นอกจากนี้ควรมีการศึกษารูปแบบ การพัฒนาศักยภาพชุมชนว่ามีรูปแบบอะไรบ้าง โดยมีการทดลองใช้ นำรูปแบบที่ผ่านการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องมาทดลองใช้ว่ารูปแบบ การพัฒนาศักยภาพชุมชนนี้ได้ผลจริง ศักยภาพ ชุมชนสูงขึ้นดีขึ้น ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น หนี้สิน ลดลง เป็นต้น

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยเรื่องศักยภาพชุมชนและสมาชิกชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับตัวแบบเมืองน่าอยู่ โดยปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดเมืองน่าอยู่โดยการดึงเอาศักยภาพในชุมชนมาใช้ ได้แก่ กลุ่ม และองค์กรทางสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ภาวะผู้นำ องค์กรเครือข่าย การติดต่อประสานงาน กระบวนการเรียนรู้ โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น อีสานนิยมและท้องถิ่นนิยม

ธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ภาวะผู้นำ องค์กร เครือข่าย การติดต่อประสานงาน กระบวนการเรียนรู้ โครงสร้างอำนาจท้องถิ่น อีสานนิยม และท้องถิ่นนิยม ส่งผลให้เกิดเศรษฐกิจดี สังคมดี สิ่งแวดล้อมดี และสุขภาพดี และก่อให้เกิดเมืองน่าอยู่ ตัวแบบเมืองน่าอยู่ ผู้วิจัยได้สรุปเป็น แผนภาพองค์ความรู้ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐดนัย แก้วโพนงาม. (2557). *ศักยภาพชุมชนในการพัฒนาอุทยานแห่งชาติป่าหินงามจังหวัดชัยภูมิ*. (รายงานการวิจัย). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- _____. (2560). *เศรษฐศาสตร์การเมืองในบริบทสังคมไทย ภายใต้สภาวะความขัดแย้งในจังหวัดชัยภูมิ*. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- _____. (2560). *ความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมทางสังคมที่มีผลต่อการทุจริตคอร์รัปชัน ในจังหวัดชัยภูมิ*. (รายงานการวิจัย). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- คุชฎี ทายตะคุ และชัยชนะ แสงสว่าง. (2543). *การเปลี่ยนแปลงลักษณะการตั้งถิ่นฐานชุมชนเมือง อันเนื่องมาจากนโยบายพัฒนาภาคอุตสาหกรรม กรณีศึกษา: อำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอนาหว้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชิต ฤทธิจรรณ. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: แฮออฟเคอร์มีส์.
- พิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ. (2550). *การสำรวจโดยการสุ่มตัวอย่าง: ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัตนา โตสกุล. (2556). *อีสานนิยม: ท้องถิ่นนิยมในสยามประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- วิชุดตา ชูศรีवास. (2559). *การดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *ฐานคิด: จากแผนแม่บทสู่วิสาหกิจชุมชน*. กรุงเทพฯ: พลัฏญญา.
- สุจิตรา บุญยรัตพันธุ์. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยภูมิ. (2559). *ตารางแสดงจำนวนประชากรจำนวนครอบครัว และจำนวนหมู่บ้านตำบลนาเสียว อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ*. ชัยภูมิ: สำนักทะเบียนอำเภอเมืองชัยภูมิ.
- โอฬาร ถิ่นบางเตียว. (2554). *พัฒนาการของโครงสร้างอำนาจท้องถิ่นในภาคตะวันออก: วิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมือง*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Charles, K. (2008). Northeastern Thai Ethno regionalism Updated. *The 10th International Conference on Thai Studies: January 9-11, 2008*. Bangkok: Thammasat University.

